

YENİLİKÇİ GİRİŞİMCİLİK İÇİN İHTİYAÇ DUYULAN KAMU POLİTİKA VE YAKLAŞIMLARI VE YENİLİKÇİ GİRİŞİMCİLİK MERKEZLERİ

Public Policies and Approaches Needed for Innovative Entrepreneurship and Innovative
Entrepreneurship Centers

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Zeki DEMİR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ahmetzeki@yahoo.com

Demir, A.Z. (2017). “Yenilikçi Girişimcilik İçin İhtiyaç Duyulan Kamu Politika Ve Yaklaşımları Ve Yenilikçi Girişimcilik Merkezleri”, Vol:3, Issue:17; pp: 190-204 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi

Article Arrival Date

14/11/2017

Makale Yayın Kabul Tarihi

The Published Rel. Date

21/12/2017

Anahtar Kelimeler

Yenilikçi Girişimcilik, Kamu
Politikaları, Kamu Teşvikleri,
Yenilikçi Girişimcilik
Merkezleri

Keywords

Innovative Entrepreneurship,
Public Policies, Public
Incentives, Innovative
Entrepreneurship Centers

ÖZ

Bu çalışmanın amacı yenilikçi girişimcilik için farkındalık oluşturmak, sıradan girişimcilik ile arasındaki farkları ortaya koymak ve kamu politikalarının ana hedefinin sıradan girişimcilik yerine yenilikçi girişimcilik olması yolunda katkı sağlamaktır. Yeni işler, yeni sektörler ve yeni istihdam alanları yaratma kabiliyetine sahip ve refah ve zenginlik yaratabilen yenilikçi girişimcilik kamu politikaları ile tam anlamıyla desteklenmelidir. Yenilikçi girişimcilik için gerekli ortam ve iklimin oluşturulması, ekosistemi oluşturacak çerçevelerin yaratılması, yenilikçi girişimcilere hizmet sağlaması beklenen gerekli uzman insan kaynağının eğitilmesi ve gerekli teşviklerin eksiksiz sağlanması yolu ile bu desteklemeler yapılmalıdır. Bu bağlamda teorik olarak ifade edilen belli hususların hayata geçirilmesi için Türkiye'ye özgü bir model önerisi olarak Yenilikçi Girişimcilik Merkezleri (YGM) bu çalışmada önerilmiştir. YGM'nde yer alacak Eğitim, Prototipleme ve Ticarileştirme gibi faaliyetlere sahip bölümler ile üniversite, sanayi ve ticaret odaları, iş melekleri, KOSGEB vb. kamu kuruluşlarından oluşan bir Yatırım ve Destek Kurulu (YDK) vasıtasıyla yenilikçi girişimciliği destekleyici bir rol üstlenmiş olunacaktır. İş ağlarına erişim, uzman ve danışmanlardan alınan hizmetler ve bu merkezlere sağlanan özel teşvikler sayesinde bu merkezlerin kısa sürede çok başarılı yenilikçi girişimcilik örneklerini sunabilecekleri düşünülmektedir. Bu sayede sıradan girişimciliği desteklemek için verimsiz şekilde harcanan kamu kaynaklarının doğru bir amaç için kullanılması da sağlanmış olacaktır.

ABSTRACT

The aim of this study is to raise awareness for innovative entrepreneurship, to reveal the differences between ordinary and innovative entrepreneurship and to contribute to the public policy making for innovative entrepreneurship rather than for ordinary entrepreneurship. Innovative entrepreneurship which is capable of creating new jobs, new sectors and new employment areas and also having capacity to create prosperity and wealth, must be fully supported by public policies. These supports should be made through the creation of the necessary environment and climate for innovative entrepreneurship, the creation of frameworks that will form the ecosystem, the training of necessary specialized human resources that expected to provide services to innovative entrepreneurs and the full provisioning of the necessary incentives. In this context, Innovative Entrepreneurship Centers (IEC) have been proposed in this study as a model proposal specific to Turkey in order to put into practice of certain theories expressed in the theory. With the help of Education, Prototyping and Commercialization departments that will operate in IEC and an Investment and Support Board (ISB) that comprised of universities, industry and trade chambers, business angels and public institutions like KOSGEB etc., will play a supporting role for innovative entrepreneurship. It is considered that with access to business networks, services from experts and consultants and through special incentives provided to these centers, these centers will soon be able to offer very successful examples of innovative entrepreneurship. In this way, it will also be ensured that public resources spent inefficiently to support ordinary entrepreneurship will be used for the right purpose.

1. GİRİŞ

Son yıllarda etkisi iyice artan küreselleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan uluslararası rekabet ihtiyacien önemli amaçlarından biri ülke içerisinde kalkınma ve refahı sağlamak olan ülke yönetimlerini zorlar hale gelmiştir. Yüksek ekonomik büyüme hızlarına ulaşılması (iç ve dış piyasalarda) ve toplam işgücüne uygun istihdam imkânlarının oluşturulması yani bir anlamda ulusal ve küresel rekabet avantajına sahip olabilmek kalkınma ve refahı sağlamak için en önemli faktörlerdendir. Bu nedenle de neredeyse tüm ekonomik politika önlemlerinin nihai hedefi refah ve kalkınma sağlayan istihdam ve ekonomik büyüme yaratmaktır (Grünfeld vd., 2011:11) Türkiye'deki genç nüfusun artan bir oranda istihdam piyasasına dahil olması, kadınların değişen toplumsal algı

sebebi ile iş hayatında daha çok ve uzun süreler yer almaya başlaması, kamunun bütçe sınırlamaları sebebi ile yeterli sayıda pozisyon açamaması, mevcut işletmelerin istihdam kapasitesi anlamında yaşadıkları doluluk, çalışanların daha geç yaşta emekli olmak istemeleri ve belki de en önemlisi otomasyon sistemlerinin insan kaynağının yerini hızla alması gibi etkenlerle gerekli istihdamı ve dolayısıyla refahın artışı sağlamak yönetimler için her geçen gün daha zor bir hal almaktadır. Bir de eski ekonomik modellerin güç kaybettiği ve paylaşım ekonomisi gibi (Uber, Airbnb vb.) yenilikçi modellerin ortaya çıktığı günümüzde ülkeler istihdam ve refahın artışı için her zamankinden daha çok alternatif politikalara ihtiyaç duymaktadırlar.

Dünyada ve Türkiye’de son yıllarda en çok dikkat çeken politika geliştirme çabaları “Girişimcilik” üzerinedir. Sıkışan istihdam piyasasını biraz rahatlatmak amacıyla girişimcilik için oldukça büyük teşvikler sunulmakta ve girişimciliğin farkındalığının artırılması için yoğun bir çaba sarf edilmektedir.

En genel ifadeyle “Girişimcilik” yeni bir girişim , “Girişimci” ise kar için iyi bir imkan varsa harekete geçen ve gerekli riskleri alan kişi olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte bu tanımlamalar zamanla değişim göstermiş girişimcinin yeniliği öne çıkararak yenilikçi rolü üzerinde durulmaya başlanmış ve girişimcilerin piyasanın talep ettiği ve şu anda sağlanmayan yeni mal veya hizmetler geliştiren kişiler olduğu ifade edilmiştir (U.S. Department of State, 2016). Fakat özellikle istihdam sorununun daha yoğun yaşandığı Türkiye’de yöneticiler, KOSGEB desteklerinin hedef kitle analizinden de anlaşılacağı üzere, girişimciliği ve girişimciyi en geniş manada yorumlamakta ve daha kısa vadeli bir çözüm olarak neredeyse yeni tüm girişimlere destek vermektedirler. Bununla birlikte bu yaklaşımın kısa vadede ne tür sonuçlar doğuracağı ve uzun vadede ne tür yapısal sorunlara (bu girişimlerin uzun vadede ayakta kalabilmesi ve iflaslarının önlenmesi için gerekli finansman destekleri ve maliyetler) sebep olacağı şimdilik göz ardı ediliyor gibi gözükmektedir.

Bu noktada doğru politikaların oluşturulması ve doğru girişimlerin desteklenmesi için girişimciliğin doğru tanımından yola çıkılması ve girişimcilere doğru misyonun yüklenmesi ülkenin geleceği ve ötelenen problemlerin ortadan kaldırılması için önem arz etmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Girişimcilik

Girişimcilik, dinamik ve yenilikçi bir ekonomiyi yönlendiren motorlardan biridir. Girişimciliğin farklı ekonomik göstergelerin olumlu bir şekilde gelişmesine katkıda bulunduğu yaygın olarak kabul edilmektedir. Avrupa Komisyonu, girişimciliği, bireylerin ekonomik fırsatları sürekli tespit ettikleri ve mal ve hizmetleri geliştirip üretilip sattıkları dinamik bir süreç olarak tanımlamaktadır (Avrupa Komisyonu, 1998). Grilo ve Thurik (2005) girişimciliği, yenilik, verimlilik artışı, rekabet gücü, ekonomik büyüme ve istihdam yaratmanın merkezinde görmektedir. Shane’ye (2003) göre ise girişimcilik, yeni ürün ve hizmetleri sunmak için fırsatlarının keşfedilmesi, değerlendirilmesi ve kullanılmasını, örgütlenme yollarını, pazarları, süreçleri ve hammaddeleri daha önceden var olmayan bir şekilde organize etmeyi içeren bir etkinliktir. Aynı zamanda girişimcilik yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma ve hedefleri gerçekleştirmek için projeleri planlama ve yönetme becerisi içeren bir faaliyettir (Commission of the European Communities, 2006).

Girişimciler her zaman yeni ürünler geliştirmekte veya yeni pazarlar açmakta ve bu şekilde ekonominin yenilikçi kapasitesine katkıda bulunmaktadır ve ayrıca mevcut işletmeleri daha verimli bir şekilde faaliyet göstermeye de teşvik etmektedir (EIM Business & Policy Research, 2002:5). Bu sayede girişimcilik ekonominin tüm sektörleri üzerinde verimlilik, büyüme ve istihdam olarak çok olumlu bir etkiye sahiptir. Girişimciler ekonomik büyümenin motorudur. En yeni teknolojileri geliştirir, yeni işler yaratır, rekabeti arttırır, beşeri sermayeyi ve sosyal sermayeyi güçlendirir ve sosyal yapının değişimini tetiklerler. Ayrıca, istihdamdaki artışın önemli bir kısmı yenilikçi girişimcilere atfedilmiştir (Van Praag ve Versloot, 2007). Bütün bu faaliyetler, daha fazla servete, daha az bölgesel farklılıklara ve daha güçlü uluslararası rekabete yol açmaktadır (Cansız, 2014:1)

Ortega-Argile’s ve Voigt (2009), KOBİ’lerin ve girişimciliğin, gelişmiş sanayileşmiş ülkelerde olduğu kadar gelişmekte olan ve yükselen piyasa ekonomilerinde de dinamizm, yenilik ve esneklik açısından önemli bir kaynak olmayı sürdürdüğünü ifade etmektedirler. Diğer yeni araştırmalar, genç, büyümeye odaklı firmaların net istihdam artışına önemli katkıda bulunduğunu ve yeni ürünler sunarak, yeni iş

modelleri geliştirerek ve yeni pazarlar açarak sürdürülebilir rekabet avantajını ve verimliliği artırdığını ve böylece ekonomik kalkınmaya yardımcı olduğunu göstermektedir (World Bank, 2015).

Girişimciler, hızla değişen müşteri istek ve ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için sundukları ürün veya hizmet üzerinde, kolayca taklit edilemeyecek bir yenilik arayışındadırlar. Girişimciler, ürün veya hizmette yenilikler sunarken müşterilere daha hızlı ulaşabilmek, maliyetleri azaltabilmek, verimliliği ve kaliteyi arttırabilmek gibi çok çeşitli amaçlarla iş süreçlerinde de yenilik yapma arzusundadırlar.

Buradan da anlaşılacağı gibi girişimcilik ile yenilik birbiriyle özdeşleşmiş iki önemli kavram haline gelmiştir. Girişimcilerin yenilikle ilişkisi işletmelerin sürdürülebilirliğini, başarısını, kârlılığını sağlarken, toplumlara da olumlu olarak yansımaktadır. Toplumun sosyal refahını ve yaşam standardının yükselmesi, artan istihdam imkanları, kişi başına düşen milli gelirin artması, kaynakların etkin kullanımı ile çevreye daha az zarar vererek üretim imkanlarının oluşturulması gibi sonuçlar, girişimciliğin yenilik yolu ile topluma kazandırdıklarına birkaç örnek olarak gösterilebilir.

2.2. Yenilik

Yenilik, ortaya çıkardığı büyük faydalar sebebi ile tam ve net anlaşılması gereken ama sıklıkla buluşla karıştırılan önemli bir süreçtir. Buluş yeni bir fikirdir ve belirli bazı ihtiyaçları karşılamak içinbuluşu yapan kişinin bir işi daha hızlı, daha kaliteli ya da daha verimli yapma isteği sonucunda, bazen de tesadüfen ortaya çıkan bir çıktıdır. Yenilik ise bu fikrin ticari olarak uygulanması ve başarılı bir şekilde kullanılmasıdır (InfoEntrepreneurs, 2017). Girişimcilerin (fikri ticarileştiren) rolü, mucitlerin rolünden bu sebeple keskin bir şekilde ayırılır (Braunerhjelm, 2010:2).

Yenilik, var olan şeylerin yaratıcı olarak kullanılması veya yeni ve farklı şeylerin yaratılmasıdır (ITC, 2009). Verimliliği ve üretkenliği artırmak için iş süreçlerini iyileştirmek veya değiştirmek veya işletmenin mevcut ürünlerin ve / veya hizmetlerin kapsamını genişletmek veya kalitesini artırmak, tamamen yeni ve geliştirilmiş ürünler ve hizmetler geliştirmek ve işletmeyi rakiplerinden ayırmak için mevcut ürünler, hizmetler veya pazarlara değer katmak yenilikle elde edilmesi beklenen faydalardandır. Yenilik, tek bir büyük atılım şeklinde olabileceği gibi aynı zamanda küçük, artımlı bir dizi değişiklikler de olabilmektedir (InfoEntrepreneurs, 2017).

Yenilik, yeni bilginin yeni ürünlere ve hizmetlere dönüştürülmesidir ve yenilik süreci şu şekilde tanımlanmıştır(Grünfeld vd., 2011:16).

1. Buluş - fikri yaratma ve kavramsallaştırma
2. Prototip - Fikrin gelişimi
3. (Ticari) kullanım - yeni ürünlerin / hizmetlerin ticarileştirilmesi veya diğer yeniliklerin kullanılması
4. Genişleme - Yeniliği yeni pazarlara aktarma süreci veya yeniliği kuruluşun tamamında uygulama süreci.

Küçük firmaların piyasaya girmeleri veya orada ayakta kalmaları için tek yol yenilikçi olmaktan geçmektedir (UNECE, 2012). Birçok büyük firmanın isimleri çoğu zaman yeni ürün ve süreçlerle ilişkilendirilmesine rağmen, araştırmalar bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı üretim, otomobil veya ilaç üretimi gibi küresel endüstrilerde küçük ve orta büyüklükte şirketlerin (KOBİ) , çoğu zaman, büyük firmalar tarafından diğer ürünlere entegre edilen veya kendi başına pazara sunulan yeni fikirlerin sahibi olduklarını göstermektedir. (OECD, 2010b).

Yenilik, firmaların uzmanlaşmasını, uluslararası en iyi uygulama standartlarını ulaşmasını ve kaliteyi yükseltmesini sağlayan bir faktördür. Bu alanların her biri firmaların küresel ekonomide rekabet edebilmesi ve gelişmesi için gereklidir (World Bank, 2015). OECD, (2007a) günümüzde yenilikçi performansın rekabet edebilirlik ve ulusal ilerlemenin belirlenmesinde çok önemli bir faktör olduğunu ve yaşam standartlarındaki artışın çoğunun yenilikten kaynaklandığını vurgulamaktadır.Yoğunlaşan küresel rekabet ve hızla değişmekte olan pazar koşulları, çok çeşitli geleneksel işletme parametrelerinin belirsizliğini artırmakta ve yenilik, bu nedenle, mevcut firmaların rekabet avantajları kazanması için belirleyici bir faktör haline de gelmektedir (Tidd vd., 2005:10).

Büyüme ve istihdam yaratma etkileri de yenilik sayesinde olur; yeni firma oluşumları ve KOBİ'lerin büyümesi verimliliği arttırır ve yeni veya az kullanılan kaynaklar bu şekilde devreye girer (OECD

2010a). Günümüzde, yenilikçilik, büyümenin motoru ve kalkınma alanındaki başarılarının önemli bir unsuru olarak bilinmektedir (Zsuzsanna ve Herman, 2012:268).

Girişimcilik ile bütünleşen yenilikçi girişimcilik modern ekonomik kalkınmanın ana unsuru olarak görülmeye başlanmıştır (UNECE, 2012.). OECD'ye göre, net istihdamın büyük bir kısmı yeni girişimler tarafından üretilmektedir ve işletmelerin büyümesi ile yenilik faaliyetleri arasında yakın bir ilişki vardır (OECD, 2010c). Bütün ülkeler, özellikle de gelişmiş ülkeler, girişimcilik ve yenilik kapasitelerini geliştirmeye yönelik stratejiler ve politikalar oluşturmaya devam etmektedirler(Cansız, 2014:8).

2.3. Yenilikçi Girişimcilik

Bazı araştırmalar "yenilikçi" ve "sıradan" girişimcilik arasında ayırım yapmaktadır ki bu iki tür girişimciliğin farklı ekonomik sonuçlarla sonuçlanabileceğinin altı çizilmiştir (Waasdorp, 2002:32; Dahlstrand ve Stevenson, 2010:7). Sıradan girişimciliğin temel katkısı geçici/kalıcı iş yaratmadır. Yenilikçi girişimcilik ise daha yüksek katma değerli istihdama ve servet yaratımına ve firmaların daha yüksek büyüme oranlarına sahip olmalarına imkan sağlar (Stevenson, 2002:60). Ayrıca yenilikçi girişimcilik yeni iş modellerinin geliştirilmesi, yeni teknolojilerin uygulanması ve yeni iş yaratılması yoluyla ekonomik büyümenin önemli bir itici gücü olabilir (Hendrickson vd., 2015:19 ve OECD, 2015) .

Girişimcilik yeniliğin temellerinden biridir (OECD, 2010a). İster tamamıyla teknolojik olsun isterse bir endüstrinin düzenlenme biçiminde bir değişiklik içersin, her yenilik, başlangıç sürecinde girişimci inisiyatifi gerektirir (Baumol, 1968:66). OSLO Kılavuzu'na (2005) göre, yenilik "yeni veya önemli ölçüde geliştirilmiş ürünün veya hizmetin veya sürecin, yeni bir pazarlama yönteminin veya işletme uygulamalarında, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni bir organizasyon yönteminin uygulanmasıdır". Öte yandan girişimciler, yeni ürün, süreç veya pazarları belirleyerek ve bundan fayda sağlayarak ekonomik faaliyetin yaratılması veya genişletilmesi yoluyla değer üretmeye çalışan kişilerdir (OECD, 2007b).

Yenilikçi girişimcilik, pazar fırsatlarını belirlemek, geliştirmek, başarıyla ticarileştirmek ve yeni ürünlerin ve hizmetlerin piyasada başarılı bir şekilde benimsenmesine yol açmaktadır. Yenilikçi girişimci ise yenilik sürecinde merkezi bir figürdür. Teorik bir fikri ticari açıdan uygun bir ürüne veya hizmete dönüştüren karmaşık süreçte ana itici güçtür. Bununla birlikte, bir yeniliğin ticarileştirilmesinde üretim, finans, yönetim vb. alanlarda ilave engeller ile karşılaşıldığından yeni yaratıcı girişimciler için son derece zor ve meşakkatli olabilmektedir.

Global Girişimcilik Monitörü'ne göre girişimciler yeniliklerin üçte ikisini oluşturmaktadırlar (Global EntrepreneurshipMonitor, 1999),girişimciler değişim ajanları olarak hareket ederler ve yeni buluşları ve icatları yeni ürünlere ve hizmetlere çevirirler. Girişimciler yeni olanaklar ararlar ve yeni kombinasyonlar kurarlar ve girişimciler değişimin itici güçleri haline gelirler (EIM Business & Policy Research, 2002).

Yenilikçi girişimci pazar payı ve yüksek kâr marjı elde edebilmek bir yenilikle pazara girer. Yenilikçi bir girişimci bu şekilde pazarda önemli bir pay sahibi olabilir. Rakipleri bu yeniliği yakalayıp pazarda taklit ürünü ortaya çıkararak onu taklit edinceye kadar firmanın pazar payı ve karlılığı artar.

Audretsch ve Thurik (2001) ve Acs vd. (2009) göre, girişimcilik faaliyetinin çoğu kesinlikle yenilik içerir ve girişimciler yenilik sürecinde kritik öneme sahiptirler ve girişimci kapasite, ticarileştirme sürecinde bilginin transferinde önemli bir unsurdur.

Drucker'a (1985) göre "her yeni küçük işletme girişimcilik değildir veya girişimciliği temsil etmemektedir" ve bazı "girişimciler", yeni ürün veya hizmetleri ticarileştirerek veya mevcut ürünleri ve hizmetleri üretmek veya sunmak için yeni teknikler kullanarak yenilik yapmaktadır. Diğer "kopyacı" girişimciler ise halihazırda piyasada bulunan mal ve hizmetleri farklı yerlerde üretir veya satarlar (Drucker, 1985:21). Sayıları bakımından kıyaslama yapıldığında kopyacı girişimcilerin piyasada çok büyük ağırlıkları olduğu görülmektedir.

Kopyalama yöntemi ile de olsa iş kurmak ve devam ettirmek çoğu insanı fakirlikten çıkararak ve hatta kazançlı bir yaşama dönüşmesini sağlayan bir durum olması sebebi ile bu tür girişimler önemsiz olmasa da piyasaya sundukları yeni ürünler, hizmetler ve teknikler sebebiyle ekonomiye bir bütün olarak yararlı dışsallıklar oluşturan yenilikçi girişimcilik (Baumol vd., 2011:4) politika yapıcıları tarafından daha fazla ilgi gösterilmesi gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kamu politikası, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve toplumun refahı için yeniliklerin geliştirilmesi için elverişli bir ortam oluşturma konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, kamu sektörünün yenilikçi girişimcilik alanındaki girişimlerini güçlendirmek gereklidir (Balkiené ve Jagminas, 2010:33).

Sonuç olarak yenilikler çoğu zaman yenilikçi girişimcilerden gelir. Daha fazla ekonomik kalkınma, istihdam artışı ve sürdürülebilir rekabet avantajı için daha çok girişimcinin daha çok yenilik yapması gereklidir. Bu da ancak girişimcilere gerekli ortamın sağlanması ve eko sistemin oluşturulması sayesinde yani yenilikçi girişimciliği destekleyen politikaların oluşturulması yoluyla gerçekleşebilir. Yasal ve düzenleyici çevre, fikrin ticarileşmesinde önemli olan prototip üretim alt yapısı, finansal kaynaklara erişim, ticari ve yenilik kültürü, ortaklaşa proje geliştirme , iş ağları, yetkin uzman/mentorlar ve insan kaynağı kalitesi yenilikçi girişimcilik ekosistemi için gerekli olan faktörlerdir ve bu faktörler bu çalışmada Türkiye'ye özgü bir şekilde bir model önerisi olarak sunulmuştur.

3. YENİLİKÇİ GİRİŞİMCİLİK VE KAMU

Yenilikçi girişimciliğin henüz gelişmemiş olduğu Türkiye gibi ülkelerde yapısal dönüşümleri sağlamak kamuya düşen bir görevdir. Refah, kalkınma ve istihdama etkisi açık olan yenilikçi girişimciliğin yapısı gereği bir çok alanda düzenleme, korunma ve teşvik ihtiyacının doğru bir model kurgusu ile desteklenmesi ve büyütülmesi ancak kamunun doğru politikalar oluşturması ve uygulaması ile mümkündür. Yenilikçi girişimciliğin ana hedef olarak belirlenmesi, doğru iklimin oluşturulması, ekosistem ve bunun çerçevesinin oluşturulması ve gerekli eğitim ve teşvik imkanlarının sağlanması bu politikaların asıl amacı olmalıdır.

3.1. Kamu Politikasının Ana Hedefi Olarak Yenilikçi Girişimcilik

Kamu politikasının ana hedefi yenilikçi girişimcilik olmalıdır. Girişimciliği yukarıda da tanımlanan şekli ile en geniş anlamı ile anlamak ve buna göre teşvik sistemleri geliştirmek ve Ar-Ge destekleri vermek istenilen sonuçlara (ekonomik kalkınma, refah artışı, istihdam, vb.) ulaşmayı mümkün kılacaktır.

Yenilik ve Ar-Ge ile Girişimcilik ile Yenilikçi Girişimcilik arasındaki farkın kamu tarafından doğru anlaşılması önemlidir. Yenilik bir Ar-Ge olmaktan ziyade bir ticarileştirme faaliyetidir. Bu nedenle yeniliğin ve yenilikçi girişimciliğin desteklenmesi noktasında ticarileştirilmeye özel bir önem verilmesi gereklidir. Her Ar-Ge faaliyeti yenilik değildir ve her yenilik Ar-Ge faaliyeti sonucu ortaya çıkmaz. Bu durum net olarak anlaşılmalı ve kamu politikaların ana merkezinde yenilikçi girişimcilik olmalıdır.

Bilimsel kaynakların önemli bir kısmı, yenilik ve girişimciliği, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve toplumun iyiliği için anahtarlar olarak belirlemektedir. Bu noktada yenilikçi girişimciliğin ekonomiyi üç düzeyde etkilediği ifade edilmiştir:

- ✓ Toplam düzeyde: Yenilikçi girişimcilik, yeni iş yaratarak ve geliri artırarak ekonomiye fayda sağlamakta ve yeni yatırım potansiyelini artırmaktadır.
- ✓ Tüketici düzeyinde: yenilik etkisi, tüketiciler için katma değerdir - daha düşük maliyetlerle kendilerine sunulan geliştirilmiş ürünler veya hizmetlere ulaşırlar.
- ✓ Firma düzeyinde. Yenilikçilerin ürettiği maliyet avantajlarından ötürü, yenilikçiler yenilikçi olmayan diğer şirketleri rekabet dışında bırakabilir. (W.P. Carey 2006).

Tüm bu etkiler çerçevesinde Türkiye'ye baktığımızda ise durumun istenildiği şekilde ilerlemediği görülmektedir. Türkiye'de yaklaşık 2.3 milyon işletme bulunmaktadır ve her yıl yaklaşık 100 bin yeni şirket kurulmaktadır ve bu yeni girişimler çoğunlukla geleneksel işletmelerdir ve gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında, teknoloji temelli yenilikçi girişimciliğin Türkiye'de yeterince gelişmediği görülmektedir (Cansız, 2014:8). Türkiye, bu alandaki kamusal stratejiler ve politikaların yardımıyla yenilik ve Ar-Ge'de önemli bir ivme kazanmış olmakla birlikte, gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında yenilikçi temelli girişimcilik yeterince gelişmemiş ve girişimcilerin yenilik kültürü, Ar-Ge kapasitesi, iş modeli geliştirme ve teknoloji yönetimi becerileri hala yeterli değildir (Kalkınma Bakanlığı, 2012).

Bir ülkenin birincil sosyo-ekonomik hedefi vatandaşlarının yaşam kalitesinin iyileştirilmesidir. Ekonominin rekabetçiliği artırılmalı, insanlara güç katan sürdürülebilir gelir kazanmaları sağlayan

fırsatlar yaratılmalıdır. Bu görevi yerine getirirken ülkenin geleneksel ekonomik modelini reform etme becerisi şarttır ki bu bilgi, teknoloji, girişimcilik ve yeniliğin büyüme programının merkezin de yer almasını sağlayarak mümkün olabilir (Khalil ve Olafsen, 2010:69).

Tüm bu nedenlerle kamu politikalarının ana yönü genel girişimcilik yerine yenilikçi girişimcilik ve Ar-Ge'den daha çok ticarileştirme yönünde olmalıdır.

3.2. Yenilikçi Girişimcilik İçin Kamu'nun Doğru Ortam Ve İklimi Oluşturması Gerekliliği

Yenilikçi Girişimcilik için güçlü bir ortam oluşturulması şarttır. Öncelikle kamu yöneticileri ve diğer politika yapıcılar, girişimciliğin olumlu yönde gelişimini teşvik eden bir ortam yaratmalıdır. Bu amaçla, başarılı girişimciliğin nispeten kısa bir sürede gerçekleşmesi için mevcut araçlara ek olarak yeni araçlar geliştirilmelidir (Hirsch ve Tambuyzer, 2015:3).

Yenilikçi girişimcinin ve girişimciliğin değerini anlayan yönetimler, doğru toplumsal iklim ve etğin sağlanması açısından son derece önemlidir. Girişimciler, "iş kurarsan batarsın, her şeyini kaybedersin" , " büyük firmalar seni yaşatmaz" gibi söylemlerin toplumda yaygın olduğu bir iklimde, iş kurmayı bırakın herhangi bir faaliyete geçmeyi bile düşünmezler. Yenilikçi girişimcilerin herkes için önemli ve anlamlı olduğunu, çak sayıda küçük firmanın büyük işler yapabildiğini, uluslararası alanda rekabet edebildiğini, istihdam yarattığını, toplumsal servet yarattığını ve toplumda yaratıcı bir işleve sahip olduğunu, topluma anlatmak ve göstermek kamuya düşen bir görevdir. Ayrıca, girişimcilerin karşılıksız para almaya çalışan bireyler gibi algılanması yerine girişimciliğin ülke ve toplum için kritik önemde bir faaliyet olduğu topluma doğru bir şekilde anlatılmalıdır. Teşvik sisteminin de yenilikçi girişimcilik amacı taşıdığı net bir şekilde ortaya konarak her fikrin hibe/destek alabileceği algısı da kırılmalıdır.

Atkinson ve Stiglitz'e (1980) göre kamu tarafından getirilen maliyetler (kuruluş masrafları, peşin vergi, vb.) , farklı işletme faaliyetlerinin göreceli kazanımlarını etkilediklerinden dolayı bu tür maliyetler, pazara giren girişimcilerin iştahlarını da etkileyebilmektedir.

Yenilikçi bir çok girişimciliğin oluşmasına katkı verebilmesi için girişimciliğin algısının değiştirildiği, maliyetlerinin düşürüldüğü, doğru araçlarla ve politikalarla desteklendiği bir ortamın kamu tarafından oluşturulması şarttır.

3.3. Yenilikçi Girişimcilik Ekosistemini Oluşturmak Kamu Tarafından Geliştirilmesi Gereken Çerçeveler

Kamu, politikalarının ana hedefi olarak yenilikçi girişimciliği belirleyip ve bunun için uygun bir ortam oluşturmak istediğinde bir ekosistem (çerçeve) oluşturma ihtiyacı otomatik olarak belirmektedir.

OECD (2011), girişimcilik ekosistemi olarak girişimciliğin çerçevesini belirleyen faktörleri altı grupta toplamıştır: (1) düzenleyici çerçeve (bürokratik yük, yargı ve vergi sistemleri), (2) piyasa koşulları (rekabet hukuku, dış pazarlara erişim, kamu ihaleleri, piyasa kalitesi), (3) finansal erişim (kredi piyasaları, özel sermaye, girişim sermayesi, iş melekleri, sermaye piyasaları) (4) bilgi yaratma ve yayma (ar-ge yatırımları, üniversite-sanayi işbirliği, firmalar arası işbirliği, teknoloji ve internet) , (5) girişimci yetenekler (girişimcilik altyapısı, iş gücü hareketliliği, danışma ve eğitim hizmetleri ve (6) kültür (girişimcilik duyuları, risk ve iş talebi).

Bunlara ilave olarak Kurumlar ve Politikalar (Yargı bağımsızlığı, bilimsel araştırma kurumlarının kalitesi, Yönetim/işletme okullarının kalitesi) ; İnsan Kapasitesi (İnsan Kaynakları yaklaşımının kalitesi, matematik ve fen eğitimlerinin kalitesi, internete bağlı okul sayısı, nüfus) ; Altyapı (genel altyapı kalitesi, ulaşım ağının kalitesi, hava taşımacılık kalitesi, internet penetrasyonu, kişisel bilgisayar sayısı); İş Piyasaları ve Sermaye (Kredilere erişim, finansal piyasaların gelişmişliği, kurumsal yönetim) ve Teknoloji Düzeyi (Genel teknoloji seviyesi, Ar-Ge harcamaları, telif hakkı, İş dünyası Üniversite İşbirliği, patent sayısı) (6) gibi etkenler de yenilikçi girişimcilik ekosistemi oluşturmada kamunun dikkate alması gereken önemli hususlardır (Global Innovation Index, 2013).

Yenilikçi girişimcilik ancak bu faktörlerin tamamı doğru şekilde politika ve uygulamalara yansıtıldığında ve bu sayede doğru bir iklim ve ortam ortaya çıktığında gelişim gösterebilecektir.

3.4. Yenilikçi Girişimciliğin Başarısı İçin Eğitim (İnsan Kapasitesi)

Yenilikçi girişimcilik için en önemli faktörlerden birisi ülkenin insan kapasitesini şekillendiren eğitim ve eğitim politikalarıdır. En temel düzeyde, girişimcilik yeni fikirlerin başarıyla geliştirilmesi ve ticarileştirilmesi ile ilgilidir. Bu süreç, ulusun mucitleri ve girişimci ortakları tarafından kendilerine sağlanan yeni ürün ve süreçleri rafine edecek ve geliştirecek yüksek eğitilmiş kişilere ihtiyaç duymaktadır. Güçlü bir eğitim sistemi – ilk, orta ve yüksek eğitim - gerekli yeteneklerin mevcudiyetini sağlamak için gerekli olan beşeri sermayenin oluşturulmasında hayati bir rol oynar (Baumol vd., 2011:5).

Kaliteli üniversiteler ve araştırma kuruluşları ve bilgi merkezlerinin yüksek kalitesi yenilikçi girişimci kaynağı için elzemdir. En yüksek öğretim kurumları olarak üniversitelerin Girişimci Üniversitelere (girişimcileri tespit eden, yönlendirme yapan, eğiten) dönüşmesi kamuya düşen en önemli sorumluluklardandır.

Eğitim düzeyi ile başarılı girişimci düzeyi arasında bir ilişki vardır. Teknokentler’de yapılan bir araştırmaya göre Yüksek Lisans (YL) ve Doktora derecelerine sahip girişimciler diğerlerine oranla daha başarılıdır (Cansız, 2014:128).

Türkiye, ticarileştirme becerisi (özellikle pazarlama kabiliyeti) oldukça düşük olduğundan, mevcut ürün veya hizmetlerin üretilmesine hızla adapte olmaya ve ucuz iş gücü ile maliyet avantajı sağlayarak rekabet etmeye çalışan bir ekonomi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yenilikçi girişimciliğin gelişimini etkileyen ticarileştirme becerisinin düşük olmasının en önemli sebeplerinden birisi de proje değerlendirme alanında ve özellikle de yenilikçi iş fikri değerlendirmede uzman kişilerin azlığıdır ve bu uzmanlar hem kamuda hem de özel sektörde en çok eksikliği hissedilen insan kaynağıdır. Bu eksikliğin giderilmesi ancak kamunun doğru politikalar ile yüksek ve kaliteli bir eğitim ve uygulama sağlaması ile mümkündür.

Girişimcilerin yerel düşünmek yerine küresel düşünceleri de sağlanmalıdır. Girişimcilerin yalnızca Türkiye’ye değil, küresel ölçekte insanlığa değer katacak uygulamalar/ürünler üzerinde yoğunlaşması gereklidir. Dar bir bölgeye hitap etmeye çalışacak girişimlerin ne kadar yenilikçi olurlarsa olsunlar başarı şansları azdır. Türkiye’de girişimcilerin kendilerine genelde sadece Türkiye pazarını hedef almaları bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun önemli bir nedeni yabancı dil konusunda ortaya çıkan yetersizliklerdir. Yenilikçi girişimciler, uluslararası işbirliğini sağlamak, uluslararası olarak finanse edilen projeleri yürütmek ve küresel gündeme ayak uydurmak için yabancı dili, özellikle de İngilizceyi çok iyi bilmek zorundadırlar (Cansız, 2014:129).Türkiye’nin yumuşak karnı olan yabancı dil eğitimi yenilikçi girişimcilik ve onun başarısı için çok elzemdir.

3.5. Yenilikçi Girişimcilik İçin Gerekli Kamu Teşvik Sistemi

Ana yönü yenilikçi girişimcilik olması gereken kamu politikalarının yenilikçi girişimciliğin en çok ihtiyaç duyduğu teşviklerden yararlandırılması konusunda “sıradan” girişimcilik için verileden farklı olarak özel teşvik uygulamalarını içermesi gereklidir. Özellikle projelerin/buluşların ticarileştirilmesi noktasında teşvik eksikliklerinin acilen giderilmesi gerekmektedir. Yenilikçi girişimcilerin uluslararası alanda rekabet edebilmesi için devlet teşviklerinin de uluslararası standartlara göre rekabetçi olması beklenir (Cansız, 2014:134).

Devlet teşvikleri işletmelerin gelişmelerine büyük katkıda bulunmaktadır. Fakat çok sayıda teşvik programının varlığı ve bu teşviklerden kolayca yararlanabilme, yani bazen yetersiz ve yenilikçi olmayan projelere kolay destek sağlanması, kaynak israfına neden olmakta bu da yenilikçi girişimciliğin kullanabileceği kaynakların azalmasına sebep olabilmektedir.

Ürün ve hizmetleri geliştiren yenilikçi girişimcilerin bu ürün ve hizmetleri kendi başlarına ticarileştirmeleri çoğu zaman mümkün olamamaktadır. Türkiye’de işletmelerin kuruluş ve gelişme safhaları için bir çok teşvik programı bulunmakla birlikte, etkili ve yeterli bir şekilde işlenen bir ticarileştirme teşvik programının bulunmadığı görülmektedir (Cansız, 2014:135). Ticarileştirme konusunda teşvik programlarına büyük önem verilerek bu konuda gerekli ve büyük teşvik programlarının oluşturulması sağlanmalıdır.

Diğer bir teşvik unsuru şirket kuruluş maliyetleri ve vergilendirmeler noktasında olmalıdır. Başlangıç maliyetleri ve vergiler sadece girişimciliği etkilemekle kalmaz, aynı zamanda yenilikçi girişimciliği de

etkileyebilir, çünkü bu maliyetler yeniliğin göreceli kazanımlarını değiştirebilir(Schumpeter, 1934; Baumol vd., 2011:15). Yenilikçi girişimciler, rekabeti arttırarak ve tüketicilere yeni ve kaliteli ürünler veya hizmetler sunarak ekonomide önemli bir rol oynamaktadır (Da Rin vd., 2011:1048) Bu nedenle, bir politika perspektifinden kamunun "oyun kuralları"nı belirlerken yenilikçi veya yenilikçi olmayan girişimciliği nasıl teşvik edebileceğini anlaması önemlidir (Baumol, 1990:894).

Baumol vd., (2007) ve Schumpeter'e (1934) göre yenilikçi girişimciler, "girişimcilik karı" ile yenilikçi faaliyetlerinde yüksek getiri beklentisi ile motive edilir). Vergiler, yeniliklerden beklenen getiriyi azaltmakta ve böylece yenilikçi girişimcinin cesaretini ve motivasyonunu kırmaktadır.

Teşvik sistemi için diğer önemli bir eksik ise teşvik programlarının sonuçlarının izlenerek gerekli düzenleme ve iyileştirmelerin yapılmamasıdır. Tüm teşvik programlarının sonuçları verilen teşvikler ve bunlarla ilgili kayıtlar üzerinden incelenmelidir ve kurulu yeni firma sayısı, yeni firmalarda çalışan sayısı, yeni firmalarda gelir artışı ve patent sayısı (Grünfeld vd., 2011:12) gibi faktörler bakımından değerlendirilmelidir.

Yenilik, ekonomide ve piyasada hayatta kalmak için önemlidir. Bununla birlikte, yenilik, gelecekteki tüm zorlukların ve ihtiyaçların karşılanması için kendi kendine yeterli bir araç değildir. Yeni bilgi üretimi, uyarılma, ticarileştirme ve kamu desteği ve teşviki de gereklidir (Balkiené ve Jagminas, 2010:32).

3.6. Kamu Politikaları ve Yenilikçi Girişimcilik

Girişimcilik, bireyin yeni değer veya ekonomik başarıyı üretmek için, bir fırsatı belirlemek ve bağımsız bir şekilde veya bir organizasyon içinde onun peşinden koşmak için gerekli motivasyon ve kapasitesini kapsamaktadır. Var olan bir pazara girmek ve rekabet etmek, yeni bir pazar oluşturmak ya da değiştirmek için yaratıcılık ya da yenilik gerekir (Commission of the European Communities, 2003). Bununla birlikte, girişimcilik ve yenilik, bu alanlarda bireylerin ve kuruluşların eylemlerini teşvik edecek olumlu bir ortam gerektirir. Bu, kamu teşviklerinin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmalar girişimci, yenilikçilik ve servet yaratımının birden fazla kaynağı arasında bağlantı tespit etmektedir. Ancak tüm girişimcilerin ekonomik potansiyeli eşit değildir. Yenilik yapmayan girişimciler zenginlik yaratamazlar (Michael ve Pearce 2009:290).

Yenilikçi girişimciliğin geliştirilmesi kamu politikası (ne yapması gerektiği ve bunu nasıl yapması gerektiği) için en kritik konulardan biridir (Balkiené ve Jagminas, 2010:42).Yenilikçi girişimcilik ekosistemi için düşük ulaşım maliyetleri, beşeri sermayenin yoğunlaşması ve kapsamlı araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile finansal sermayenin varlığı en kritik faktörler gibi görünmektedir (Bartik, 1989:1013; Quadrini, 2000:3). Tohum yatırımı, melek ve girişim sermayesi yatırımları gibi yenilik finansmanı mekanizmalarının geliştirilmesi ve girişimcilerin yatırım hazırlığına destek sağlamak için tesisler ve eğitim de ekosistemin kilit bileşenlerindedir.

Kamu kendi kapsamlı yenilik stratejilerini ve bunların bilim, teknoloji ve yenilik üzerindeki etkilerini gözden geçirmeli, yenilik için politika programlarını tasarlayıp uygulamalı ve yenilikçi girişimcilik politikası için etkili bir kurumsal çerçeve oluşturmalıdır.

4. YENİLİKÇİ GİRİŞİMCİLİK MERKEZLERİ (YGM)

4.1 YGM Kuruluş Amaç Ve Kriterleri

Gelişmekte olan ülkelerde girişimcilik yapmak isteyen insan bulmakta sıkıntı çekilmemekle birlikte ülkeler ekonomik ve sosyal zenginlik oluşturulması için buluşun girişimcilikle birleşmesine izin veren şartların oluşturulması gibi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadırlar(Khalil ve Olafsen, 2010:69). Her türlü başarılı girişimciliğin anahtarı, insan kaynağı ve sürekli olarak insan sermayesine yatırımdır. Bu noktada girişimcilik/yenilikçi girişimcilik ve işletme (ticarileştirme ve yönetim) eğitimi kritik önemdedir. Ayrıca finansa erişim (kamu teşvikleri, iş melekleri, girişim sermayesi, özel fonlar), yenilikçi girişimlerin ihtiyaç duydukları uzman kişiler ve akıl hocalarına erişim imkanları ve üniversitedeki ilgili akademik kadronun yenilikçi girişimcilik ile alakalı kamu/özel sektör ile bir araya gelerek ileriye dönük stratejilerin, teşviklerin oluşturulması ve düzenlenmesi noktasında birlikte çalışması (üniversite – iş dünyası iş birliği) yenilikçi girişimciliğin gelişimi için çok önemlidir.

Bunun yanı sıra devletin yenilikçilik desteği de gereklidir. Bu destek, iş yapma ortamının geliştirilmesi, girişim sermayesi sağlanması, teknik ve yönetsel eğitimin sağlanması, altyapı ve daha aktif devlet-özel sektör ortaklıklarına kadar çok çeşitli şekillerde olabilmektedir (Naudé vd., 2011:6).

Bu çalışma tüm bunların bir araya getirildiği bir merkez olarak Yenilikçi Girişimcilik Merkezleri (YGM) kurulmasının ülkelerin kalkınma ve refahı için faydalı olacağı görüşündedir.

Nüfus büyüklüğünün, ortaya çıkardığı talep sebebi ile girişimciliğin önemli belirleyicilerinden olduğu dikkate alındığında (Acs ve Armington 2002), bu merkezlerin kamu/özel yatırımları ile önümüzdeki 10 yılda nüfus yoğunluğu çok olan bölgelerden başlamak üzere Türkiye'deki tüm illere kurulması vebaşlangıçta her 5000 kişiye 1 oranı dikkate alınarak (örneğin 1.000.000 nüfuslu bir bölge için 200 kontenjanlı olarak) ve duruma göre ilerleyen yıllarda 1000 kişiye 1 oranı ile her il merkezine ve belli büyük nüfuslu ilçelere yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Normalde düşük nüfusa sahip illerde bu tür yatırım ekonomik olmayacağından (başlangıç yatırım maliyetleri sebebi ile) bu tür yerlerde devletin yatırımı tek başına yüklenmesi de gerekebilecektir.

Bu merkezlerin en önemli fonksiyonları "Eğitim", "Prototipleme" ve "Ticarileştirme" olacaktır. Ayrıca bu merkezler İş Meleği, Üniversite, Ticaret ve Sanayi Odaları, KOSGEB, TÜBİTAK ve diğer uzmanlardan oluşan bir Yatırım ve Destek Kurulu'na (YDK) sahip olacaktır. Bu kurul desteklemeye, geliştirmeye ve ticarileştirmeye değer projelerin belirlenmesinde ve teşviklerle desteklenmesinde karar alıcı olarak rol alacaktır.

YGM tüm girişimcilere açık olacaktır ve ücreti karşılığı hizmet verecektir. YDK tarafından desteklenen projeler ise ücretsiz hizmet alabilecektir.

4.2. YGM'nin Kuruluş Finansmanı

Ülke çapında yenilikçi girişimciliği destekleyen merkezlerin kurulmasını sağlamak için oldukça büyük finansal desteğe sahip olmak gerekmektedir. Fakat mevcut desteklerin daha iyi bir amaca yönltilmesi ve/veya özel sektörün finansal gücünün bu iş için kullanılması ile gerekli fonun temin edilebileceği düşünülmektedir.

Örneğin, başlangıç aşamasındaki Yenilikçi Girişimcilik için mevcut KOSGEB teşviklerinde kira, makine teçhizat, hammadde, yazılım, hizmet, personel ve proje geliştirme destekleri, danışmanlık, eğitim, sınai ve fikri mülkiyet, yurtdışı kongre/fuar, test-analiz harcamaları, adları altında bir girişimci toplamda geri ödemesiz en fazla 424.000 TL'lik teşvikten yararlanabilmektedir. Her bir girişimcinin tüm teşvikten tam olarak yararlanması mümkün olamasa da burada önemli olan KOSGEB'in bu miktarı teşvik olarak gözden çıkarmış olmasıdır. Bu şekilde yılda 1000 kişiye ve 5 yıl boyunca bu teşvik için KOSGEB'in 2 milyar TL den daha fazla bir miktarı harcama niyeti görülebilir.

Bu tür teşvik sisteminde her bir girişimci kendi ihtiyaç duyduğu çalışma alanını, makine teçhizatı, personel ve proje geliştirme ihtiyaçlarını ayrı ayrı karşılamaktadır ve bu büyük bir israfa yol açan bir durumdur. Özellikle en büyük harcama kalemlerinden olan makine teçhizat, yazılım ve hizmet alımları gibi ihtiyaçlar karşılanırken bazen uygun hizmet veya cihaz alımında hatalar ortaya çıkmaktadır. Daha da önemlisi ise ihtiyaca binaen alınan bu tür teçhizatlar ürün gelişiminden sonra çoğu zaman işlevsiz hale gelmektedir. Az sayıda ve başarı ile ticarileşen ürünler için bu teçhizatlar kullanılsa da çoğu teçhizat yatırımı boşa gitmektedir.

Alternatif finans kaynağı olarak, İşsizlik Fonu'nda toplanan ve 100 milyar TL yi aşan miktarın işsizliği düşürmek için farklı alanlarda kullanımı sıklıkla dile getirilmektedir. İstihdamı artırdığı genel kabulgören yenilikçi girişimciliğin desteklenmesi konusunda bu fonun kullanılması da mümkündür.

Bu merkezlerin inşası ve idamesi için gerekli finansman KOSGEB'in bu tür girişimcilik için ayırdığı kaynaklardan ve varsa eksik kalan kısmı da İşsizlik Fonu kaynaklarından karşılanabileceği gibi bu işin özel sektör eli ile yapılması da sağlanabilir. Bu sayede merkezlerin tüm başlangıç ve idame etme harcamaları (bina, teknolojik alt yapı, prototip üretimi için gerekli ekipman/laboratuvar, danışmanlık hizmetleri, bakım, güvenlik vb.) özel sektör yatırımları ile gerçekleştirilerek kamuya bir yük oluşturulmaz. Kamunun vereceği garantiler kapsamında (köprüler, hastaneler gibi kurumlar için verdiği garantilere benzer) kalifiye girişimciler bu hizmetlerden teşvik sayesinde ücretsiz yararlanırken özel sektörde girişimcilerin başarılı olabilmeleri için gerekli tüm imkanları sunarak yaptığı yatırımın karşılığını alacaktır.

4.3. YGM'ndeki Fonksiyonel Merkezler

YGM 3 önemli fonksiyonu icra etmek için kurulacaktır. Bu fonksiyonlar: Eğitim, Prototip ve Ticarileştirme Merkezleridir.

Eğitim Merkezi'nde bir girişimci için gerekli olan tüm teknik altyapı bilgileri, güncel gelişmeler, yenilikler, sunum teknikleri, araştırma teknikleri, yönetsel beceriler vb. konularda yetkin kişiler tarafından eğitimler verilerek yenilikçi fikir sahibi girişimcinin yüksek rekabet ortamında başarılı olabilmesi ve hayatta kalabilmesi için tüm gerekli donanımlara sahip olması sağlanacaktır.

Prototipleme Merkezi'nde fikrin somutlaştırılması için gerekli teknik altyapı oluşturularak girişimcinin istifadesine sunulacaktır. Prototipleme merkezinde zanaatkar aletlerinden (kaynak makineleri, lazer kesici, CNC torna vb) hızlı prototipleme sistemlerine (stereo litografi, Eriyik Yığıma Modelleme, cilt jeti baskı, polyjet baskı, vb.) 3-d tarayıcı ve yazıcılara ve diğer alt laboratuvarlara (CAD tasarım, Endüstriyel 3-d baskı laboratuvarları vb.) fikrin hayata geçirilmesi için gerekli tüm teknik imkanlar olacaktır.

Ticarileştirme Merkez'i isehayati öneme sahip bir merkezdir. Yeniliği icattan ayıran işlemlerin yapıldığı bir yerdir. Daha da önemlisi başarılı bir iş fikrinin ortaya çıkıp çıkmayacağını belirlediği bir yerdir. Ticarileştirme Merkezi'nde, iş bağlantısı, mentorlük, danışmanlık ve uzmanlık gibi birçok hizmet verilecek olup bu sayede girişimcilik fikir aşamasından yenilikçi girişimcilik aşamasına geçebilecektir.

4.4. YGM'nin Sağlayacağı Hizmetler, Faydalar

Bu merkezlerin sağlayacağı hizmet ve faydaların başında paylaşılan alt yapı gelmektedir. Yaratıcı çalışma alanlarının yanı sıra ortak ofis alanları, toplantı odaları, telekomünikasyon, hızlı internet erişimi, güvenilir elektrik enerjisi ve bazı ortamlarda güvenlik şebekesi, prototip merkezleri, ortak proje geliştirme imkanları ve farklı girişimcilerin birbirlerinin fikrinden istifade edeceği yani verimli işbirlikleri için bir ortam oluşturularak başarılı girişimlerin daha düşük maliyetle ortaya çıkması sağlanacaktır. Bu şekilde düşük başlangıç ve idame maliyetleri girişimciliğe olan talebi arttırırken şirketleşebilen girişimciler düşük maliyetler sebebi ile daha yüksek gelir edebilecek ve daha rekabetçi olabilecektir.

Bu merkezlerde ürün ticarileştirilmesinde çok kritik olan iş bağlantıları, doğru ürünlerin doğru kanallarla buluşması, sayesinde başarılı bir ticarileştirme yaşanması sağlanacak ve sektör bağlantıları güçlü araçlar yardımı ile girişimcilerin kişisel ve mesleki ağlarını kurması için bir ortam oluşturulmuş olacaktır.

İkinci olarak bu merkezlerde uzman, mentör ve profesyonel kişilerden danışmanlık hizmetleri alınacak olup çalışma alanları, laboratuvar gibi bir çok teknik alt yapıya sahip olmanın yanı sıra uzman/mentör, iş dünyası ile bağlantıları olan kişiler ile girişimciler birlikte çalışma imkanı bulacaklardır. Bu sayede hem bir çok uzman/mentör bilgi ve tecrübelerini paylaşabilecekleri bir ortama kavuşurken yenilikçi girişimciler de Türkiye'de en çok ihtiyaç duyulan şeylerden birisi olan uzman kişilerin uzmanlıklarından yararlanma imkanına kavuşacaklardır.

Tam zamanlı mali müşavirler ve hukuk danışmanları firma kuruluşlarında, iş meleşi veya girişim sermayesi gibi dışarıdan sağlanan sermaye ile hisse satışı/ortaklık sözleşmeleri süreçlerinde, lisanslama ve patentleme gibi konularda destek verirken, deneyimli iş adamları ve uzmanları, benzer görüşlü girişimciler tarafından bilgi paylaşım imkanı ve iş ilişkileri bağlantılarına erişim imkanı sağlayan "İnsan Bağlantısı Danışmanlık Hizmetleri" de (Khalil ve Olafsen, 2010:73) ürünün ticarileştirilmesi noktasında yardımcı olacaktır. Teknolojiyi kullanma konusunda uzman kişiler ve girişimcilere yardımcı olacak iş danışmanlığı hizmetleri (İşletme planlaması, finansal planlama gibi pazarlama gibi yönetim konuları ile ilgili) verecek uzmanlar sayesinde fikirler ürüne ve ürünler yeniliğe (ticarileştirilmiş buluşa) dönüşerek projelerin firmalaşması ve başarılı şekilde işletilmesi mümkün olacaktır.

Bu merkezlerin sunduğu en önemli avantajlardan birisi de merkezde kurulu olan prototipleme merkezidir. Yenilikçi iş fikirlerinin geliştirilme aşamasında en zorlu süreç fikirden ürüne geçiş aşamasıdır. Çünkü bu aşama girişimciler için hem oldukça maliyetli hem de sonuç açısından belirsizdir. Çoğu parlak iş fikri prototipleme aşamasında karşılaşılan yüksek maliyetler sebebi ile

ekonomik bir değer kazanmadan ortadan kaybolmaktadır. En ileri düzey imkanlara sahip olan prototipleme merkezleri sayesinde bir çok parlak iş fikri ticarileştirilme imkanına kavuşurken ve dolayısıyla bu da başka girişimcileri cezp ederken. büyük bir kaynak israfının da önüne geçilmektedir.

Yenilikçi olmayan bir girişim çoğu zaman yüksek olmayan bir finansman miktarı ile hızla kurulabilirken yenilikçi bir girişimin yani iş fikrinin ürün haline getirilmesi, sonra ticarileştirilmesi ve sonra da rekabet avantajı elde edebilir hale getirilmesi oldukça maliyetlidir. Bu yüksek maliyetler sebebi ile birçok yenilikçi iş fikrine sahip girişimci bu fikrini hayata geçirmeye fırsat bulamamakta bu da ülke ekonomisine gerekli atılımın sağlanmasına engel olmaktadır. Bu noktada bu merkezler bu açığı kapatan yapıları ile yenilik ve yenilikçi girişimcilik için önemli avantajlar sağlamaktadır.

Projesi kabul görmüş olsun (tüm merkezdeki hizmetlerden ücretsiz yararlanan) veya olmasın merkezde faaliyet gösteren tüm girişimciler için finansal danışmanlık hizmetleri verilecek, teşvikler konusunda bilgilendirmeler yapılacak ve girişimcilerin iş melekleri ve girişim sermayeleri ile bu merkezlerde bir araya gelmeleri sağlanacaktır.

Projesi kabul görmüş girişimciler ise bu merkezlerin sunduğu tüm imkanlardan ücretsiz yararlanırlarken ayrıca teşviklerden direk yararlanma hakkı, maliyetsiz şirket kurulum hakkı, ilk 5 yıl vergisiz dönem, çalıştırdıkları elemanlar için gelir vergisi muafiyeti gibi bir çok destekten de yararlandırılacaktır. Bu girişimlere ortak olarak sermaye ve iş bilgisi yoluyla bu girişimlerin büyümesine yardımcı olan iş melekleri ve girişim sermayeleri de bu teşviklerden yararlandırılacaktır. Bu sayede ülke ekonomisine katma değer yaratan, yenilik yapan yeni iş sahaları ve belki de yeni sektörler açan veya açmak için uğraşan her bir girişim finansal anlamda da desteklenerek girişimlerin başarılı olması sağlanacaktır.

Ayrıca yenilikçi firmaların büyüüp gelişmeleri için kamu ihtiyaçlarının da karşılandığı bir sistem oluşturulacaktır. Kamunun stratejik sektörlerde ihtiyaç duyduğu ve ileride ihtiyaç duyacağı her türlü mal ve hizmet için yenilikçi firmalar kamu ihale süreçlerine özel teşviklerle entegre edilecek ve bu sayede bir çok yenilikçi girişimcilik ihtiyaca özel ve yenilik içeren ürün üretmek için çaba gösterecek ve bu sayede firmanın büyüme ve gelişme imkanları da artırılmış olacaktır.

Son olarak bu merkezler teori (üniversite) ile pratiğin (iş meleği, girişim sermayesi, ticaret ve sanayi odaları, KOSGEB; TÜBİTAK) bir araya getirildiği ve buradan elde edilen sinerji ile yenilikçi girişimcilere büyük avantajlar sağlandığı yerlerdir. Girişimcinin ihtiyaç duyduğu tüm eğitimsel altyapıya (hem teorik hem de pratik anlamda) ulaşabileceği bu merkezler girişimciler için büyük avantajlar sağlayacaklardır.

YGM herkese açık (eğitim, yaş, cinsiyet, engel farkı olmadan) merkezlerdir. YDK onaylı projeler (fikrin yeniliği, ticarileştirilme imkanları, stratejik kamu ihtiyaçlarının karşılanıyor olması, özel sektörde uygulama alanının olması vb.) tüm hizmetlerden gerekli şartları sağladıkları sürece ücretsiz yararlanacak olup kurul onayına sahip olmayan girişimler ise ücreti karşılığında bu merkezlerden yararlanabileceklerdir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Küreselleşmenin ortaya çıkardığı yeni durum sebebi ile ülkeler vatandaşlarının refah ve kalkınmasını sağlamakta eski dönemlere göre oldukça zorlanmaktadır. Düşük kalkınma hızları sebebi ile istihdam piyasasında yaşanan sıkışma ülkelerin refah seviyelerinin de düşmesine neden olmaktadır. Bir de çalışanların demografik özelliklerinde gözlemlenen değişiklikler, otomasyona hızlı geçiş ve paylaşım ekonomileri gibi hem maliyetleri düşüren hem de rekabeti artıran faktörler devreye girince insanların mevcut ekonomik şartlar altında istihdam edilebilirlikleri daha az mümkün olmaktadır.

Özellikle son yıllarda bu büyük probleminden çıkış yolu olarak girişimcilik görülmeye başlanmıştır. Özellikle Türkiye’de kamu yönetimi bu konuda cazip teşvikler sağlayarak sıkışan istihdam piyasasını kendi kendini istihdam eden girişimciler vasıtasıyla rahatlatmak istemektedir. Fakat uygulamalar incelendiğinde bu yaklaşımın orta ve uzun vadeli bir çözüm getirmekten çok kısa vadeli bir rahatlama yapabileceği görülmektedir. Çünkü girişimcilik teşvikleri girişimin bir yenilik taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın sadece kısa vadede uygulanabilirliği çerçevesinde girişimcilere verilmektedir.

Girişimcilik, dinamik ve yenilikçi bir ekonomiyi yönlendiren motorlardan biridir. Girişimciliğin farklı ekonomik göstergelerin olumlu bir şekilde gelişmesine katkıda bulunduğu yaygın olarak kabul

edilmektedir. Bu noktada girişimciliğin doğru anlaşılması önem kazanmaktadır. Girişimcilik en genel manada ve en eski tanımlaması ile kar için iyi bir imkân varsa harekete geçilen ve gerekli riskleri alınan süreç olarak tanımlansa da bu tanımlama zaman içinde değişime uğramış ve piyasanın talep ettiği ve şu anda sağlanmayan yenilikçi mal veya hizmetler geliştirilen bir girişim olarak ifade edilmektedir. Yani girişimcilik ile yenilik artık birbirinden ayrı düşünülemez bir noktaya gelmiştir.

Yenilik, var olan şeylerin yaratıcı olarak kullanılması veya yeni ve farklı şeylerin yaratılmasıdır ve verimliliği ve üretkenliği artırmak için iş süreçlerini iyileştirmek veya değiştirmek veya işletmenin mevcut ürünlerin ve / veya hizmetlerin kapsamını genişletmek veya kalitesini artırmak, tamamen yeni ve geliştirilmiş ürünler ve hizmetler geliştirmek ve işletmeyi rakiplerinden ayırmak için mevcut ürünler, hizmetler veya pazarlara değer katmak yenilikle elde edilmesi beklenen faydalardandır.

Çok büyük faydalar üreten yenilikler çoğu zaman yenilikçi girişimcilerden gelir. Daha fazla ekonomik kalkınma, istihdam artışı ve sürdürülebilir rekabet avantajı için daha çok girişimcinin daha çok yenilik yapması gereklidir. Bu da ancak girişimcilere gerekli ortamın sağlanması ve eko sistemin oluşturulması sayesinde yani yenilikçi girişimciliği destekleyen politikaların oluşturulması yoluyla gerçekleşebilir.

Bu alandaki kamu politikalarının ana hedefi sıradan girişimcilik yerine yenilikçi girişimcilik olmalıdır. Yeni işler, yeni sektörler ve yeni istihdam alanları yaratma kabiliyetine sahip ve refah ve zenginlik yaratabilen yenilikçi girişimcilik kamu politikaları ile tam anlamıyla desteklenmelidir.

Bu destekleme ise sadece yenilikçi girişimcilik için gerekli ortam ve iklimin oluşturulması, ekosistemi oluşturacak çerçevelerin (düzenleyici çerçeve, piyasa koşulları, finansa erişim, bilgi yaratma ve yayma, girişimci yetenekler ve kültür) yaratılması, hem girişimcilik hem de girişimcilere hizmet sağlaması beklenen gerekli uzman insan kaynağının eğitilmesi ve gerekli teşviklerin eksiksiz sağlanması yolu ile olabilir.

80 milyona yaklaşan nüfusu ve ekonomik yapısının özel sektör ağırlıklı olmasıyla Türkiye, girişimcilik kapasitesini ve yeni girişimlerin sayısını ve kalitesini artırmak zorundadır. Yasal ve düzenleyici çevre, fikrin ticarileşmesinde önemli olan prototip üretim alt yapısı, finansal kaynaklara erişim, ticari ve yenilik kültürü, ortaklaşa proje geliştirme, iş ağları, yetkin uzman/mentorlar ve insan kaynağı kalitesi yenilikçi girişimcilik ekosistemi için gerekli olan faktörlerdir ve bu faktörler bu çalışmada Türkiye'ye özgü bir şekilde bir model önerisi olarak sunulmuştur.

Model olarak sunulan Yenilikçi Girişimcilik Merkezleri (YGM) tüm Türkiye'de nüfus yoğunluğunun olduğu illerden başlamak üzere yenilikçi girişimciliği oluşturmak ve desteklemek için kurulmalıdır. Barındırdığı özellikler sebebi ile başlangıç yatırımlarının yüksek olması beklenen bu merkezlerin KOSGEB, İşsizlik Fonu gibi kamu kaynakları ile veya özel sektör eli ile yapılması mümkündür.

Eğitim, Prototip ve Ticarileştirme merkezlerine ve Yatırım ve Destekleme Kurulu'na (YDK) sahip olacak bu merkezler girişimcinin fikri ve buluşu başarıyla ticarileştirmesi için gerekli tüm altyapı ve uzmanlıkları sağlayacak nitelikte olacaktır. YGM herkese açık olacak ve tüm hizmetlerden dileyen ücreti karşılığı yararlanabilecektir. Fakat YDK tarafından desteklenme kararı alınmış tüm projeler belirlenen süreler çerçevesinde tüm hizmetlerden ücretsiz yararlandırılacaktır.

YDK onaylı projelerin firmalaşması durumunda da bu firmalara özel teşvikler sağlanacak ve bu şekilde özellikle ilk 5 yıl piyasada konumları sağlamaşana kadar rekabetçi avantajlarını sürdürme imkanı sağlanmış olacaktır. Ayrıca kamu ihale sistemi ile yenilikçi firmaların ürün yelpazesi eşleştirilerek kamununun ihtiyaç duyduğu yenilikçi ürün ve hizmetlerin temininde bu firmalara imtiyaz da sağlanacaktır.

Son olarak bu merkezler üniversiteler, araştırma merkezleri, sanayi bölgeleri, araştırmacılar, finansörler, büyük girişimler ve yenilikçiler arasında etkili ağlar kurulmasına imkan sağlayacaktır.

Ülkede yaşanan ekonomik problemlerden kurtulmanın en kesin yolu yenilik yapan girişimcilerdir. YGM sayesinde orta ve uzun vadede yenilikçi girişimcilik için gerekli ekosistemin oluşacağı düşünülmektedir. Artan yenilikçi girişimcilik ile istihdam alanında iyileşmeler, ülkenin refah ve kalkınmasında ise önemli artışlar olacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acs, Z. ve Armington, C. (2002). Economic Growth and Entrepreneurial Activity. Center for Economic Studies, U.S. Bureau of the Census, Washington D.C.
- Acs, Z. J., Audretsch, D. B., Braunerhjelm, P. and Carlsson, B. (2009). The Knowledge Spillover Theory of Entrepreneurship. *Small Business Economics*, Volume 32, Issue 1, pp 15–30.
- Atkinson A. B. & Stiglitz, J. E. (1980). *Lectures on Public Economics*. New York, US: McGrawHill.
- Audretsch, D. B. and Thurik, R. (2001). *Linking Entrepreneurship to Growth*, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/02, OECD Publishing.
- Avrupa Komisyonu (1998). *Fostering Entrepreneurship In Europe: Priorities For The Future*, Com (1998) 222 Final/2, <http://Aei.Pitt.Edu/5102/1/5102.Pdf>.
- Balkienè, K. ve Jagminas, J. (2010). Allusion To Public Policy: Innovative Entrepreneurship, Public Policy and Administration, Nr. 34, p. 32–46.
- Bartik, T. J. (1989). Small business start-ups in the United States: Estimates of the Effects of Characteristics of States. *Southern Economic Journal*, 1004-1018.
- Baumol, W. J. (1968). Entrepreneurship in Economy Theory. *American Economic Review*, 58(2): 64-71
- Baumol, W. J. (1990). Entrepreneurship: Productive, Unproductive, and Destructive. *Journal of Political Economy*, 98(5), 893-919.
- Baumol, W. J., Litan, R. E. & Schramm, C. J. (2007). *Good Capitalism, Bad Capitalism and the Economics of Growth and Prosperity*. New Haven, US: Yale University Press.
- Baumol, W. J., Litan, R. E., Schramm, C. J., & Strom, R. J. (2011). Innovative Entrepreneurship and Policy: toward Initiation and Preservation of Growth. In *the Economics of Small Businesses* (pp. 3-23). Physica-Verlag HD.
- Tidd, J., Bessant, J. and Pavitt, K. (2005). *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*, Third Edition, John Wiley&Sons Ltd.
- Braunerhjelm P. (2010). *Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth : Past Experiences, Current Knowledge And Policy Implications*, Cesis Electronic Working Paper Series, Paper No. 224, <https://static.sys.kth.se/itm/wp/cesis/cesiswp224.pdf>.
- Cansız, M. (2014). *Innovative Entrepreneurs Of Turkey: The Case Of Turkish Technoparks*, Republic Of Turkey Ministry Of Development Publication No: 2892, <http://www.mod.gov.tr/lists/recentpublications/attachments/74/Innovative%20entrepreneurs%20of%20Turkey%20the%20Case%20of%20Turkish%20Technoparks.Pdf>.
- Commission Of The European Communities (2006). *Implementing the Community Lisbon Programme: Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning*. COM(2006) 33 final. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0033:FIN:EN:PDF>.
- Commission of the European Communities (2003). *Green paper Entrepreneurship in Europe*. http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/entrepreneurship_europe.pdf.
- Dahlstrand, A. L., & Stevenson, L. (2010). Innovative entrepreneurship policy: linking innovation and entrepreneurship in a European context. *Annals of Innovation & Entrepreneurship*, 1(1), 5602.
- Da Rin, M., DiGiacomo, M., & Sembenelli, A. (2011). Entrepreneurship, Firm Entry and the Taxation of Corporate Income: Evidence from Europe. *Journal of Public Economics*, 95(9-10), 1048–1066.
- Drucker, P.F. (1985). *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. Harper & Row, New York, NY.
- EIM Business & Policy Research, (2002). *Entrepreneurship in the Netherlands Innovative entrepreneurship. New policy challenges!* <http://ondernemerschap.panteia.nl/pdf-ez/a200112.pdf>.
- Global Entrepreneurship Monitor: Executive Report (1999), s. 39, mentioned in White Paper, 2000, National Commission on Entrepreneurship, U.S.

- Global Innovation Index (2013). Global Innovation Index: More on Methodology, <http://www.managementtoday.co.uk/news/610009>.
- Grilo, I. ve Thurik, R. (2005). Latent and Actual Entrepreneurship in Europe and the US: Some Recent Developments ,The International Entrepreneurship and Management Journal, Volume 1, Issue 4, pp 441–459.
- Grünfeld, L.A., Jakobsen, E. W. Kaloudis, A., Skogli, E ve Olsen, D. S. (2011). Key Innovation Indicators; Learning from principles and practices applied by professional industrial players and investors. [http://nordicinnovation.org/Global/_Publications/Reports_/2011/2011_01_Key %20 innovation%20 indicators_Learning%20from %20principles %20and %20practices %20applied %20by%20professional%20industrial%20players%20and%20investors.pdf](http://nordicinnovation.org/Global/_Publications/Reports_/2011/2011_01_Key%20innovation%20indicators_Learning%20from%20principles%20and%20practices%20applied%20by%20professional%20industrial%20players%20and%20investors.pdf).
- Hendrickson L., Bucifal S., Balaguer, A. ve Hansell, D. (2015). The Employment Dynamics of Australian Entrepreneurship. <https://industry.gov.au/Office-of-the-Chief-Economist/Research-Papers/Documents/2015-Research-Paper-4-The-employment-dynamics-of-Australian-entrepreneurship.pdf>.
- Hirsch, C. ve Tambuyzer, E. (2015). Innovative Entrepreneurship Via Spin-Offs Of Knowledge Centers http://www.kvab.be/sites/default/rest/blobs/679/nw-tw_spinoffs_en.pdf.
- Info Entrepreneurs, (2017). Use Innovation To Grow Your Business, <http://www.Infoentrepreneurs.Org/En/Guides/Use-Innovation-To-Grow-Your-Business>.
- ITC, International Trade Centre (2009) . Service Pioneers: Stories of Innovative Entrepreneurship, http://legacy.intracen.org/publications/free-publications/service_pioneers_english.pdf.
- Kalkınma Bakanlığı, (2012). 2012 Yılı Programı, [http://www.kalkinma.gov.tr/Lists /YillikProgramlar /Attachments/2/2012_Yili_Programı.pdf](http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/YillikProgramlar/Attachments/2/2012_Yili_Programı.pdf).
- Khalil, M.A. ve Olafsen, E. (2010). Enabling Innovative Entrepreneurship Through Business Incubation. Chapter: The Innovation for Development Report 2009–2010 pp 69-84.
- Michael, S. C. ve Pearce, J. A. (2009) The need for innovation as a rationale for government involvement in entrepreneurship. Entrepreneurship & Regional Development. May 2009 21(3): 285-302.
- Naudé, W., Szirmai, A. ve Goedhuys, M. (2011). Innovation and entrepreneurship in developing countries. UNU. <https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/PB2011-001.pdf>.
- OECD, (2007a). Innovation and Growth. Rationale for an Innovation Strategy. <http://www.oecd.org/sti/inno/39374789.pdf>.
- OECD, (2007b). Defining Entrepreneurial Activity: Definitions Supporting Frameworks for Data Collection, Nadim Ahmad and Richard G. Seymour. [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=std/doc\(2008\)1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=std/doc(2008)1).
- OECD, (2010a). OECD Centre for Entrepreneurship, SMEs, Local Development and Tourism, SMEs, Entrepreneurship and Innovation. <http://www.oecd.org/cfe/smesentrepreneurshipandinnovation.htm>.
- OECD, (2010b). OECD Science, Technology and Industry Outlook (Paris). <http://www.oecd.org/sti/inno/oecdsciencetechnologyandindustryoutlook2010.htm>.
- OECD, (2010c), OECD studies on SMEs and Entrepreneurship, High-Growth Enterprises, What Governments Can Do to Make a Difference http://www.tem.fi/files/28938/High-Growth_Enterprises_What_Governments_Can_Do_to_Make_a_Difference.pdf.
- OECD, (2011). Indicators of entrepreneurial determinants, [http://www.oecd.org/std/business-stats/indicators ofentrepreneurialdeterminants.htm](http://www.oecd.org/std/business-stats/indicators_ofentrepreneurialdeterminants.htm).
- OECD (2015). New Approaches to SME and Entrepreneurship Finance: Broadening the Range of instruments. <https://www.oecd.org/cfe/smes/New-Approaches-SME-full-report.pdf>.
- Ortega-Argile's, R., & Voigt, P. (2009). Business R&D in SMEs. IPTS working paper on corporate R&D and innovation, No. 07/ 2009. Sevilla, Spain: IPTS/Joint Research Centre of the European Commission.

- OSLO Kilavuzu, (2005). Guidelines For Collecting and Interpreting Technological Innovation Data". Third Edition. "http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO-EN.PDF, Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)ve Eurostat .
- Quadrini, V. (2000). Entrepreneurship, Saving, and Social Mobility. *Review of Economic Dynamics*, 3(1), 1-40.
- Schumpeter, J.A. (1934). *The Theory of Economic Development*. Cambridge, US: Harvard University Press.
- Shane, S. A.(2003). *General Theory of Entrepreneurship.The Individual-Opportunity Nexus*. Cheltenham: Edward Elgar,
- Stevenson, L., (2002). Innovation and Entrepreneurship: a Dutch policy perspective in an international context in *Entrepreneurship in the Netherlands: Innovative entrepreneurship. New policy challenges* J. Snijders and A. van der Laag (Ed.), EIM Business & Policy Research, p. 43-65. <http://ondernemerschap.panteia.nl/pdf-ez/a200112.pdf>.
- U.S. Department of State/Bureau of International Information Programs (2016). Principles of Entrepreneurship, https://china.usembassy-china.org.cn/wp-content/uploads/sites/252/2016/12/principles_of_entrepreneurship_pdf.
- UNECE, United Nations Economic Commission for Europe, (2012). *Fostering Innovative Entrepreneurship: Challenges and Policy Options*.<https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/fie.pdf>.
- Van Praag C. M. ve Versloot P. H. (2007). *What Is the Value of Entrepreneurship? A Review of Recent Research*, IZA Discussion Paper No. 3014, <http://ftp.iza.org/dp3014.pdf>
- W. P. Carey School of Business, (2006). The two faces of entrepreneurship, part two: Innovative entrepreneurs bring new wealth to the economy, <https://research.wpcarey.asu.edu/the-two-faces-of-entrepreneurship-part-two-innovative-entrepreneurs-bring-new-wealth-to-the-econom/>
- Waasdorp, P., (2002). Innovative entrepreneurship: A Dutch Policy Perspective in *Entrepreneurship in the Netherlands: Innovative entrepreneurship. New policy challenges* J. Snijders and A. van der Laag, (Ed.), EIM Business & Policy Research, p. 27 -42. <http://ondernemerschap.panteia.nl/pdf-ez/a200112.pdf>.
- World Bank, (2015). *Innovation & Entrepreneurship*, <http://www.World Bank.org/en/topic/competitiveness/brief/innovation-entrepreneurship>.
- Zsuzsanna SK. ve Herman, E.(2102). Innovative Entrepreneurship for Economic Development in EU. *Procedia Economics and Finance*, 2012 p. 268-275